

ปฏิรูป ประเทศไทย

ให้ได้ผลจริง

TC
100
ป384ป
2556 น.2

ปฏิรูป ประเทศไทย ให้ได้ผลจริง

เลขหมู่ ๖๔100 ๖384๗ 2556 ๖ น.๒
 เลขทะเบียน 00012035
 วันที่ 3๐ มี.ค. 2556

ปฏิรูปประเทศไทยให้ได้ผลจริง

ผู้เขียน ศาสตราจารย์นายแพทย์ ประเวศ วะสี

พิมพ์ครั้งที่ ๑ กันยายน ๒๕๕๖

จำนวน ๕,๐๐๐ เล่ม

พิมพ์ที่ บริษัท อีพารวย ศรีเอกนิเว จำกัด
โทร. ๐ ๒๙๖๔ ๘๘๘๘, ๐๘ ๕๘๘๕ ๘๘๖๘

จัดพิมพ์โดย โครงการสนับสนุนการสรุปรงานปฏิรูป
สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ
๑๒๖/๑๔๖ ชั้น ๔ อาคาร ๑๐ ชั้น
สถาบันบาราศนราดรุณ ชอยติวานนท์ ๑๔
ถนนติวานนท์ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ๑๑๐๐๐
โทรศัพท์ ๐๒-๙๖๕-๙๕๓๑-๓
โทรสาร ๐๒-๙๖๕-๙๕๓๔
Website : <http://www.reform.or.th>
ดู ปณ. ๑๖ ปทพ. กระทรวงสาธารณสุข อำเภอเมือง
จังหวัดนนทบุรี ๑๑๐๐๔

การออกแบบปฏิรูปการเมืองให้ได้ผลจริง

ศ.พ.พ.ประเวศ วะสี

ประเทศไทยมีการปฏิรูปการเมืองมาหลายครั้งแล้ว ก็ต้องถือว่ายังไม่
ไม่ได้ผลจริง ดังที่มีรัฐธรรมนูญมาแล้วถึง ๑๘ ฉบับ และยังเกิดวิกฤตการเมือง
ปริ่ม ๆ จะฆ่ากันตายอยู่ในทุกวันนี้ หากจะมีการปฏิรูปการเมืองกันอีกและต้องการ
ให้ได้ผลจริง ควรจะศึกษาบทเรียนจากอดีตแล้วมีหลักการ กลไกและกระบวนการ
ที่ถูกต้อง ขอเสนอแนะดังต่อไปนี้

๑. หลักการ

(๑) ต้องแยกเรื่องการปรองดองและการปฏิรูปการเมืองเป็นคนละเรื่อง
การปรองดองเป็นเรื่องแก้ไขอดีต การปฏิรูปการเมืองเป็นเรื่องของการสร้างอนาคต
การแก้ปัญหาของอดีตทำได้ยากและบางที่ยิ่งทำยิ่งขัดแย้งกันมากขึ้น เพราะปัญหา
มีรากยาวไกลและมีบุคคลเกี่ยวข้องพันอยู่ การร่วมกันทำสิ่งที่ดีต่อไปในอนาคต
ง่ายกว่ามาก และในที่สุดจะสร้างความเชื่อถือไว้วางใจกัน ฉะนั้นในช่วงนี้อย่าเอา
เรื่องการปรองดองกับการปฏิรูปการเมืองมาปนกัน จะทำให้สับสนและเคลื่อนไปสู่
อนาคตไม่ได้

(๒) ต้องไม่มุ่งปฏิรูปองค์กรทางการเมืองเท่านั้น เพราะจะคับแคบและ
ไม่ได้ผลเช่นเคย แต่ต้องมีเป้าหมายใหญ่ในการสร้างประเทศไทยที่ดีงามหรือ
ประเทศไทยน่าอยู่

(๓) ต้องไม่ใช่คิดกันอยู่ในวงเล็ก ๆ เท่านั้น เพราะไม่ว่าจะคิดออกมาได้ดีแค่ไหนก็ปฏิบัติไม่ได้ ถึงเขียนรัฐธรรมนูญให้ได้อย่างใดก็ปฏิบัติไม่ได้ ถ้าประชาชนไม่ได้มีส่วนร่วมโดยกว้างขวาง เพราะฉะนั้นถ้าจะมีการปฏิรูปการเมืองกันอีก ต้องเป็นกระบวนการที่ประชาชนมีส่วนร่วมโดยกว้างขวางทั่วประเทศ เป็นโอกาสที่จะยกระดับจิตสำนึกความเป็นพลเมือง ต่อเมื่อประชาชนมีจิตสำนึกแห่งความเป็นพลเมือง และเป็นพลเมืองที่กัมมันตะ (active citizen) เท่านั้น การเมืองจึงจะดีขึ้นได้

๒. กลไกการปฏิรูปการเมือง

ควรมีกฎ ๓ ประเภท ทำงานร่วมกัน คือ

(๑) คณะกรรมการปฏิรูปการเมือง ประกอบด้วย ๔ ภาคใหญ่ ๆ คือ ภาครัฐ ภาควิชาการ ภาคประชาสังคม และภาคธุรกิจ มีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน ส่วนจะมีผู้หลักผู้ใหญ่ร่วมเป็นกรรมการหรือเป็นที่ปรึกษาที่สามารถจัดได้ให้งามและเหมาะสม

(๒) คณะกรรมการเครือข่ายประชาชนปฏิรูปการเมือง ขณะนี้ประชาชนมีประสบการณ์และมีความตื่นตัวสูงในการจัดการตนเองและการขับเคลื่อนนโยบาย จากการทำงานของนักพัฒนาเอกชนที่ผ่านมาจากการเข้าร่วมในกระบวนการสมัชชาสุขภาพและสมัชชาปฏิรูปประเทศไทย ในกระบวนการปฏิรูปการเมืองครั้งนี้ควรส่งเสริมให้ประชาชนรวมตัวร่วมคิดร่วมทำทั่วทุกพื้นที่ของประเทศ ให้ประชาชนรู้สึกเป็นเจ้าของและเป็นผู้ปฏิรูปการเมือง เครือข่ายประชาชนปฏิรูปการเมืองนี้ ควรเกิดขึ้นโดยก่อตัวขึ้นเอง (self-organization) ตามพื้นที่ ตามกลุ่มอาชีพ ตามประเด็น ไม่ควรมีใครไปแต่งตั้ง แต่ควรมีกฎส่งเสริมที่อาจเรียกว่า คณะกรรมการเครือข่ายประชาชนปฏิรูปการเมือง เป็นคณะกรรมการอิสระ

(๓) สถาปนาปฏิรูปการเมือง คือการประชุมการปฏิรูปการเมือง อาจเป็นสถาปนาปฏิรูปการเมืองระดับพื้นที่ สถาปนาปฏิรูปการเมืองเฉพาะประเด็น หรือสถาปนาปฏิรูปการเมืองระดับชาติ

ทั้ง ๓ กลไกนี้ทำงานเชื่อมโยงกันในกระบวนการปฏิรูปการเมือง ควรออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีสร้างกลไกทั้ง ๓ นี้ให้สามารถทำงานต่อเนื่องข้ามรัฐบาลควรสังเกตว่ากลไกการปฏิรูปการเมืองที่ออกแบบไว้นี้เป็นหลักการ “ประชา-รัฐ” คือประชาชนกับรัฐร่วมกัน

๓. กระบวนการปฏิรูปการเมือง – คำถามใหญ่ ๓ คำถาม

กระบวนการพูดคุยเรื่องปฏิรูปการเมืองทั่วประเทศ ควรจะพยายามตอบคำถามใหญ่ ๓ คำถาม คือ

(๑) ประเทศไทยที่ดีที่สุดที่จินตนาการของท่านคืออะไร ให้คนไทยจำนวนมากที่สุดจะมากได้ มีจินตนาการถึงประเทศไทยที่ดีที่สุดว่าเป็นอย่างไร มีการสังเคราะห์ภาพประเทศไทยที่ดีที่สุดที่จินตนาการของคนไทย แล้วเผยแพร่ให้ทราบทั่วกัน อาจใช้ศิลปะทุกแขนงแสดงภาพประเทศไทยที่ดีที่สุดที่จินตนาการของคนไทย ทั้งจิตรกรรม ประติมากรรม วรรณกรรม ภาพประเทศไทยที่ดีที่สุดที่จินตนาการของคนไทย อาจถือว่าเป็น “อุดมพรรณประเทศไทย” หรือ “เป้าหมายประเทศไทย” ที่คนไทยทุกคนร่วมสร้าง ไม่ใช่ใครคนใดคนหนึ่ง หรือพรรคใดพรรคหนึ่ง กระบวนการจินตนาการและผลลัพธ์ “ประเทศไทยที่ดีที่สุด” จะก่อให้เกิดพลังมหาศาลขึ้นในชาติ ทุกคนจะรู้สึกเป็นเจ้าของและมีพันธะกับเป้าหมายนี้ร่วมกัน

(๒) จะต้องทำอะไรบ้างที่จะบรรลุเป้าหมาย “ประเทศไทยที่ดีที่สุด” ตามที่ร่วมกันสร้างไว้ คำตอบจะมีหลากหลายมาก แต่ร่วมกันแล้วจะครอบคลุมเรื่องดี ๆ ที่ควรทำหมดทุกเรื่อง คำตอบอาจจะแยกย่อยมากมาย แต่ควรจะมีผู้ที่มีความสามารถในการสังเคราะห์ สังเคราะห์คำตอบเป็นหมวดหมู่หรือกลุ่มใหญ่ ๆ อาจได้ออกมา ๗-๘ เรื่อง

เรื่องใหญ่ ๆ ๗-๘ เรื่องที่ได้มาคือเรื่องหลัก ๆ ที่ควรปฏิรูป การที่คนทั้งหมดร่วมกันคิดเรื่องหลักที่ควรปฏิรูปขึ้นมา จะทำให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและพันธะที่จะทำให้สำเร็จ

(๓) ทำแผนปฏิบัติในแต่ละเรื่องใหญ่ๆที่ควรปฏิรูป จากเรื่องใหญ่ๆ ที่ควรปฏิรูปที่ได้มาตามข้อ (๒) แต่ละเรื่องนำมาทำแผนปฏิบัติ (plan of action) เนื่องจากแต่ละเรื่องจะมีความต้องการความรู้และความเชี่ยวชาญที่แตกต่างกัน จึงควรแบ่งกลุ่มผู้ทำแผนปฏิบัติออกเป็นกลุ่ม ๆ ตามความสนใจและความเชี่ยวชาญ ในกระบวนการทำแผนปฏิบัตินี้ต้องการข้อมูล ความรู้ ความสามารถในการวิเคราะห์สังเคราะห์ และความเข้าใจเชิงการจัดการมาก จะเป็นการเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติ (Interactive learning through action) ของทุกฝ่ายที่มีส่วนร่วม ทุกคนจะเก่งขึ้นหมด รักกันมาก และถือเป็นพันธะผูกพันที่จะขับเคลื่อนแผนปฏิบัติไปสู่ความสำเร็จ

๔. การปฏิบัติตามแผนปฏิรูป

เมื่อกระบวนการได้ทำมาครบตามขั้นตอนทั้ง ๓ ที่ทุกฝ่ายร่วมกันตาม ที่กล่าวถึงในข้อ ๓ จะเกิดพลังมหาศาล คือทุกคนจะรักกันมาก เกิดความเชื่อถือไว้วางใจกัน (Trust) เกิดการเรียนรู้ร่วมกันและร่วมกันสร้างสิ่งสำคัญที่สุด ๓ เรื่อง คือ (๑) เป้าหมายของประเทศไทยที่ดีที่สุด (๒) เรื่องใหญ่ ๆ ที่ควรปฏิรูป (๓) แผนปฏิบัติในแต่ละเรื่อง

ในแผนปฏิบัตินั้นจะบอกว่าต้องทำอะไร ทำอย่างไร ใช้เครื่องมือและทรัพยากรเท่าไร ใครทำ

ที่ว่าใครทำนั้นก็ทุกคนทุกฝ่าย เช่น เรื่องอะไรเกี่ยวกับรัฐบาลนายกรัฐมนตรี ก็รับไปทำ เรื่องอะไรเกี่ยวกับรัฐสภา ประธานรัฐสภาก็รับไปทำ อะไรเกี่ยวกับกระทรวง กระทรวงก็รับไปทำ อะไรเกี่ยวกับองค์กรท้องถิ่นองค์กรท้องถิ่นก็รับไปทำ อะไรเกี่ยวกับภาควิชาการ อะไรเกี่ยวกับภาคธุรกิจ ภาคประชาสังคม ภาคการสื่อสาร ภาคนั้น ๆ ก็รับไปทำ

คณะกรรมการปฏิรูปการเมืองมีหน้าที่ติดตาม เร่งรัด ตรวจสอบให้มีการปฏิบัติตามแผนปฏิรูปประเทศไทย การปฏิบัติจะมีในหลายมิติ ทั้งที่เกี่ยวข้องกับแก้ไขกฎหมายรวมทั้งรัฐธรรมนูญและที่ไม่เกี่ยวข้อง

๕. กระบวนการปฏิรูปการเมืองเป็นกระบวนการต่อเนื่อง

ที่ได้อธิบายกลไกและกระบวนการมาดังกล่าวข้างต้น เป็นการ “ประกอบเครื่องประเทศไทย” ที่ผ่านมาประเทศไทยเปรียบเสมือนประเทศเครื่องหลุดที่ส่วนต่าง ๆ ไม่ประกอบเข้ามามีด้วยกัน รถยนต์ที่เครื่องหลุดจากกันถึงเร่งเครื่องก็วิ่งไปไม่ได้ ฉันทัด ประเทศที่เครื่องหลุด ก็ฉันทัด การปฏิรูปประเทศไทยที่ออกแบบดังกล่าวข้างต้น เป็นการประกอบส่วนต่าง ๆ ของประเทศไทยให้เข้ามาเชื่อมโยงกัน เมื่อประกอบเครื่องประเทศไทยได้ ประเทศก็สามารถวิ่งไปข้างหน้าอย่างเรียบร้อยและดีขึ้นเรื่อยๆ

ในการปฏิรูปประเทศไทยตามที่กล่าวมาข้างต้น ทุกคนทุกฝ่ายมีส่วนร่วมได้หมดและได้ใช้จิตใจสติปัญญาของตนได้อย่างเต็มที่ จะเกิดความปิติสุขที่ได้ทำงานเพื่อประเทศไทยร่วมกัน และจะสามารถฝ่าอุปสรรคที่ยากลำบาก มีความ

สำเร็จเป็นลำดับ ๆ ไปในการสร้างประเทศไทยที่ดีที่สุดตามจินตนาการของเรา
ร่วมกัน สมควรที่ทุกคนจะยอมเสียสละใด ๆ เพื่อร่วมกันสร้างอนาคตประเทศไทย

กระบวนการปฏิรูปการเมืองควรจะต้องเนื่องผ่านช่วงหลายรัฐบาลไม่ใช่
เรื่องของรัฐบาลใดรัฐบาลหนึ่ง แต่เป็นเรื่องของคนไทยทั้งชาติ รัฐบาลเป็นเพียง
กลไกอย่างหนึ่ง ถ้าได้ทำตามนี้ต่อไปโมเดลการปฏิรูปของไทยจะเป็นที่เรียนรู้
แม้แต่ของประเทศที่พัฒนาแล้วซึ่งเขากำลังติดขัดและต้องการปฏิรูป แต่ไม่รู้จะ
ปฏิรูปอย่างไร

“สามเหลี่ยมเขยื้อนภูเขา” ปฏิรูปประเทศไทย

ค.บพ.ประเวศ ๖๕

๑. หน้าต่างแห่งโอกาสปฏิรูปประเทศไทย ตามปรกติหน้าต่างแห่งโอกาส
ที่จะทำหรือเกิดเรื่องดี ๆ จะปิดตาย บ้านเมืองจะติดอยู่ในหลุมดำแห่งวิกฤตการณ์
ไม่มีทางออก นาน ๆ หน้าต่างแห่งโอกาสจะเปิดขึ้นสักครั้งหนึ่ง แต่ถ้าผู้คน
ในสังคมไม่สังเกตเห็นและใช้โอกาส หน้าต่างนั้นก็มักจะกลับปิดใหม่ บ้านเมืองก็จะ
อยู่ในหลุมดำแห่งวิกฤตการณ์ไม่มีทางออกอีกต่อไป

ขณะที่หน้าต่างแห่งโอกาสอาจกำลังแง้มเปิด

ผมจะอธิบายให้เห็นดังต่อไปนี้

(๑) เมื่อเด็ก ๆ ผมอยู่บ้านนอกผมเคยดูควายขวิดกัน มันขวิดกันทั้งวัน
ใครจะห้ามก็ไม่สำเร็จ แต่ในที่สุดมันเหนื่อยและเบื่อก็ตะหงุดไปเอง ความขัดแย้งใด ๆ
ในโลกล้วนเป็นอนิจจัง ต่อให้รุนแรงแค่ไหนก็เป็นอนิจจังไม่คงอยู่ตลอดไป ในที่สุด
ก็จะหมดแรงหรือเบื่อหรือเกิดปัญญา ผมคิดว่าสังคมไทยกำลังมาถึงจุดนี้ ที่อยู่
ในโหมดของการต่อสู้มานาน ที่รุนแรงถึงกับเสียเลือดเสียเนื้อก็หลายครั้ง
รัฐประหารก็หลายครั้ง คนไทยได้เรียนรู้จากทั้งของตัวเองและของประเทศอื่น
เช่น อียิปต์ ว่าการต่อสู้รุนแรงรวมถึงการรัฐประหารแก้ปัญหาไม่ได้ แต่จะทำให้
เกิดความยุ่งยากตามมา คนไทยรู้แล้วและเบื่อหน่ายกับภพภูมิเดิม ๆ อยากจะ
ไปสู่ภพภูมิที่ดีกว่าเดิม

(๒) มีเสียงเรียกร้องปฏิรูปประเทศไทยมาจากฝ่ายต่าง ๆ ระงมขึ้นอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน แม้จะมีข้อแม้ แม้จะมีฟุตโน้ต แต่ก็มีจุดที่ตรงกัน มีกลุ่มประชาสังคมจัดประชุมเรื่องปฏิรูปประเทศไทยอยู่ปีครึ่ง ก่อนหน้าที่คุณอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรีจะประกาศเรื่องปฏิรูปประเทศไทยเมื่อ ๒๕๕๓ แล้ว ตั้งคณะกรรมการปฏิรูป ๒ คณะ ทำงานมา ๓ ปี นายกรัฐมนตรียิ่งลักษณ์ ชินวัตร ประกาศตั้งสภาปฏิรูปการเมือง ซึ่งพูดไปพูดมาก็กลายเป็นปฏิรูปประเทศไทย ซึ่งก็ไม่ใช่ใครจะพูดคำไหนก็เชื่อมโยงไปถึงอีกคำ ซึ่งก็มีอดีตนายกรัฐมนตรี อดีตรัฐสภา และผู้หลักผู้ใหญ่มาร่วมปรึกษาหารือกันจำนวนมาก เมื่อเร็ว ๆ นี้ อ้วน ภูมิธรรม เวชยชัย เลขาธิการพรรคเพื่อไทยก็เขียนเรื่องปฏิรูปประเทศไทยลงมติชน อาจารย์ธิดา ถาวรเศรษฐ ประธาน นปช. ซึ่งไปร่วมประชุมเวทีปฏิรูปการเมืองที่ทำเนียบรัฐบาล เมื่อวันอาทิตย์ที่ ๒๕ สิงหาคม ที่ผ่านมา ก็ให้สัมภาษณ์ว่าถ้าจะปฏิรูปการเมืองให้ได้ผลจริง ต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวาง ซึ่งเป็นสิ่งที่ถูกต้อง และหลาย ๆ ท่านก็พูดตรงกันในประเด็นนี้ พธม. นั้นพูดมานานแล้วเรื่องปฏิรูปประเทศไทย เมื่อเร็ว ๆ นี้ คุณสนธิ ลิ้มทองกุล ถึงกับเสนอว่ายินดีร่วมกับ นปช. ถ้าจะปฏิรูปประเทศไทย ได้ยินมาว่ากลุ่มที่กำลังชุมนุมกันอยู่ที่สวนลุมพินี ก็กำลังออกแบบกระบวนการปฏิรูปประเทศไทยอย่างเป็นอิสระ พล.อ.ชวลิต ยงใจยุทธ ท่านพูดถึงการได้รัฐธรรมนูญแต่ไม่ได้ประชาธิปไตย ท่านเป็นผู้ที่เข้าใจลัทธิประชาธิปไตยอย่างลึกซึ้ง เช่นเดียวกับจำลอง บุญสอง ที่เตือนอยู่เสมอว่าอย่าไปติดกับดักรัฐธรรมนูญ แต่ประชาชนไม่มีอิปไตยที่แท้จริง ฉะนั้นปฏิรูปการเมืองคราวนี้ ไม่ใช่ได้รัฐธรรมนูญมาอีก ๑ ฉบับ แต่ต้องสร้างประชาธิปไตยที่แท้จริง

(๓) สังคมไทยไม่เคยมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน มีแต่วัตถุประสงค์ของบุคคลของกลุ่ม ของพรรคพวก ของสถาบัน จึงไม่มีพลังแต่มีความขัดแย้งและความรุนแรง ถ้าสังคมไทยมีวัตถุประสงค์ร่วมกันได้เมื่อใด ประเทศไทยจะมีพลังเคลื่อนไปสู่

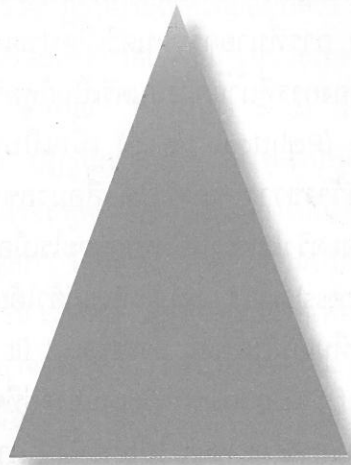
อนาคตที่ดี ประเทศไทยมีทรัพยากรประเภทต่าง ๆ มากมาย เกินพอที่จะสร้างประเทศไทยที่น่าอยู่ เป็นไทเป็นธรรม มีความเหลื่อมล้ำน้อยที่สุด ควรจะใช้หน้าต่างแห่งโอกาสที่เริ่มเผยขึ้น หล่อเลี้ยงให้คนไทยมีวัตถุประสงค์ร่วมกันในการปฏิรูปประเทศไทย การที่นายกรัฐมนตรีเปิดประเด็นเรื่องนี้ขึ้นเป็นการดี ต้องเข้าใจความสำคัญของการที่นายกรัฐมนตรีเป็นผู้พูดขึ้น คือการทำให้เป็นประเด็นทางการเมือง (Political issue) เมื่อเป็นประเด็นทางการเมือง ก็จะมีผู้คนสนใจอย่างกว้างขวาง หยุดไม่ได้ สื่อมวลชนก็จะเข้ามาตรวจสอบ จึงไม่ต้องไปเป็นห่วงว่าจะจริงใจหรือไม่ เพราะอะไรเมื่อกลายเป็นกระบวนการสาธารณะ (Public process) แล้ว ทุกคนจะเห็นแก่ตัวได้ยาก ดังที่ฝรั่งก็มีคำพูดว่า “เป็นการยากมากที่จะเห็นแก่ตัวต่อหน้าสาธารณะ” (It is very difficult to be selfish in front of the public) ประเด็นจึงอยู่ที่ช่วยกันทำให้การปฏิรูปประเทศไทยเป็นกระบวนการสาธารณะ ไม่ใช่ไปตั้งคำถามว่านาย กฯ จริงใจไหม นาย กฯ จะทำได้ไหม นาย กฯ ได้ทำให้เป็นประเด็นทางการเมืองขึ้นมาแล้ว ถ้าช่วยกันทำให้เป็นกระบวนการสาธารณะ กระบวนการสาธารณะจะทำให้เกิดพลังของความถูกต้อง

๓. “สามเหลี่ยมเขยื้อนภูเขา” ปฏิรูปประเทศไทย การเมืองนั้นมีคนรักคนชังเป็นธรรมดา เมื่อรัฐบาลเป็นผู้ริเริ่ม มีคนคัดค้านหรือไม่เห็นด้วยไม่เข้าร่วมย่อมมีเป็นธรรมดา อย่าไปคิดว่าเขาต้องใช้สัมมาวาจา ขณะนี้ประเทศไทยต้องการสัมมาวาจาจากทุกฝ่าย เพื่อเปิดกว้างและหล่อเลี้ยงจิตใจไปทำงานเพื่ออนาคตประเทศไทยร่วมกัน

ต่อไปนี้จะเสนอการออกแบบกระบวนการปฏิรูปประเทศไทยให้เป็นกระบวนการสาธารณะ ที่ทุกคนทุกฝ่ายมีส่วนร่วมได้ ไม่ว่าจะชอบหรือไม่ชอบรัฐบาล ขอเพียงชอบประเทศไทยร่วมกันก็ใช้ได้

“สามเหลี่ยมเขยื้อนภูเขา” หมายถึง เขยื้อนเรื่องยาก ๆ ได้ ประกอบด้วย

๑. คณะกรรมการปฏิรูปประเทศไทย

๒. เครือข่ายประชาชน ปฏิรูปประเทศไทย

๓. สถาปนาปฏิรูปประเทศไทย

(๑) คณะกรรมการปฏิรูปประเทศไทย มีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน ประกอบด้วยบุคคลที่มาประชุมกันเมื่อวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๕๖ เป็นส่วนใหญ่ อาจเพิ่มเติมอีกตามความจำเป็น ผู้อาวุโสอาจเป็นคณะหรือสภาที่ปรึกษา

(๒) เครือข่ายประชาชนปฏิรูปประเทศไทย เพื่อเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม อาจเป็นกลุ่มเครือข่ายตามพื้นที่ ตามกลุ่มอาชีพ ตามประเด็น หรืออะไรอื่น ควรตั้งคณะกรรมการอิสระเครือข่ายประชาชนปฏิรูปประเทศไทย โดยแสวงหาประธานที่เป็นที่ยอมรับและยอมรับเป็น แล้วให้ท่านหาคนที่จะมา เป็นกรรมการเอง คณะกรรมการคณะนี้มีหน้าที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการปฏิรูปประเทศไทย กลุ่มอิสระ กลุ่มไม่เห็นด้วยกับรัฐบาล ก็มีส่วนร่วมปฏิรูปประเทศไทยได้ ในส่วนเครือข่ายประชาชนปฏิรูปประเทศไทย

(๓) สถาปนาปฏิรูปประเทศไทย หรือจะเรียกสมัชชาปฏิรูปประเทศไทยก็ได้ คือ การประชุมของทุกภาคส่วนในการปฏิรูปประเทศไทย เพื่อพิจารณาและรับรองมติในประเด็นนโยบายเรื่องต่าง ๆ ที่ได้ผ่านการวิเคราะห์ สังเคราะห์ มาเป็นอย่างดีแล้ว

มติที่ผ่านมาสภาปฏิรูปประเทศไทย แล้วส่งให้คณะกรรมการปฏิรูปประเทศไทยที่มีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน (คณะกรรมการตามข้อ ๑ ข้างบน) นำไปปฏิบัติ ฝ่ายการเมืองนำเรื่องที่ผ่านมามติสภาปฏิรูปไปปฏิบัติจะง่ายขึ้น เพราะได้ผ่านการวิเคราะห์สังเคราะห์ โดยมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน จนเกิดเป็นฉันทามติ ตามปกติถ้าฝ่ายการเมืองอยากทำอะไรดี ๆ ด้วยตนเองจะเป็นการยากมาก เพราะฝ่ายค้านจะค้าน ผู้เสียประโยชน์จะค้าน ผู้ไม่เข้าใจจะค้าน แต่เมื่อเป็นฉันทามติ จากสภาปฏิรูปแล้วฝ่ายการเมืองนำไปปฏิบัติจะมีผู้ค้านยากมาก กระบวนการนี้จะทำให้ประเทศไทยทำเรื่องดี ๆ แต่ยากได้

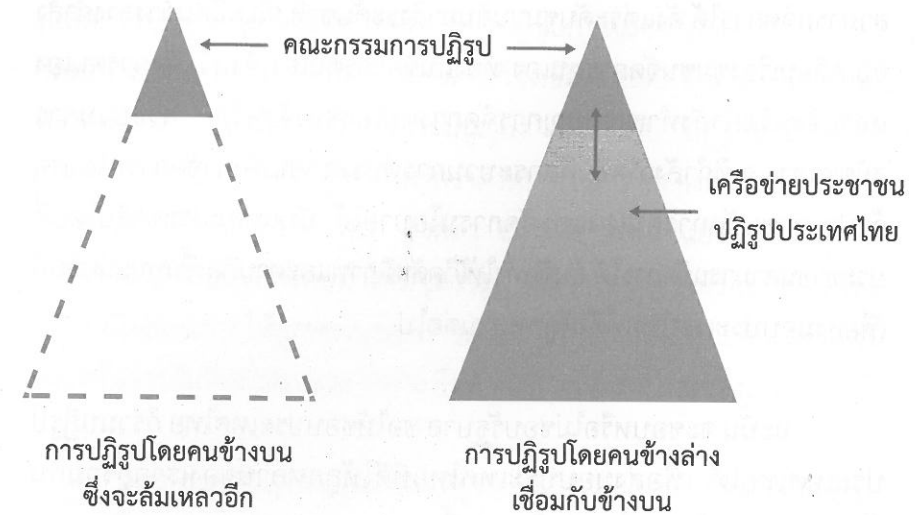
สังคมปัจจุบันมีความซับซ้อนและยากจะแก้ไข จนกลไกเก่า ๆ เกือบแก้ไขอะไรไม่ได้เลย แม้ในประเทศประชาธิปไตยที่มีวุฒิภาวะแล้ว เช่น สหรัฐอเมริกา อังกฤษ ฝรั่งเศส ขณะนี้ขาดความเป็นธรรมและมีความเหลื่อมล้ำสุด ๆ โจเซฟ สติกลิตซ์ กล่าวว่า การพัฒนาเศรษฐกิจในอเมริกา คนหนึ่งเปอร์เซ็นต์เท่านั้น ที่ได้ประโยชน์ คนจนไม่ได้ประโยชน์เลย ใน ๓ ทศวรรษที่ผ่านมา แต่กลับแย่ลงอีก มีการพูดถึงการปฏิรูปในอเมริกา มีการพูดถึงการปฏิวัติในฝรั่งเศส แต่ก็ไม่รู้ จะทำอย่างไรเพราะประเทศก็เป็นประชาธิปไตยแล้ว กระบวนการสามเหลี่ยมเขยื้อนภูเขาปฏิรูปประเทศไทยที่นำเสนอนี้ จะทำให้คนไทยทุกภาคส่วนเข้ามา ร่วมกันปฏิรูปประเทศทุก ๆ ด้านไปพร้อมกัน ซึ่งจะเป็นแบบอย่างให้ประเทศที่คิด จะปฏิรูปแต่ไม่รู้จะปฏิรูปอย่างไร

๓. ทำกระบวนการก่อนตกเตียงกันเรื่องประเด็น คณะกรรมการปฏิรูปการเมืองหรือปฏิรูปประเทศไทย อย่าเพิ่งด่วนนำประเด็นขึ้นมาถกเถียงกัน เพราะทุกประเด็นจะมีผู้ค้านได้เสมอ แล้วจะเถียงกันจนเหนื่อย เลยติดหล่ม เคลื่อนต่อไปไม่ได้ ควรทำกระบวนการก่อนให้คนไทยจำนวนมากที่สุดมีจินตนาการประเทศไทยที่ดีที่สุด ซึ่งจะเห็นคล้ายกันหรือเหมือนกัน ร่วมกันคิดว่ามีเรื่องใหญ่ ๆ อะไรบ้างที่จะต้องทำ และทำแผนปฏิบัติ ถ้าได้ผ่านกระบวนการตามนี้คนทั้งหมดจะรักและเชื่อถือไว้วางใจกันมาก ทำให้อะไรง่ายขึ้น ควรทราบว่ามันผ่านมาที่ทำอะไรๆไม่ค่อยสำเร็จ และขัดแย้งกันมากเพราะเป็นการใช้ “ความเห็น” ไม่ใช่การใช้ “ความรู้” ความเห็นนั้นจะต่างหากกัน แบบที่เรียกว่านานาจิตตัง ๑๐๐ คนก็ ๑๐๐ อย่าง แต่ความรู้ที่มีฐานอยู่ในความจริงทำให้เห็นตรงกันได้ ควรไปศึกษากระบวนการสมัยชาตสุขภาพ และสมัยชาปฏิรูป ที่คนไทยจำนวนมากพอสมควรได้เกิดความเข้าใจและทักษะในการทำงานนโยบายสาธารณะ โดยใช้ข้อมูล หลักฐาน ความรู้ เหตุผล การวิเคราะห์ สังเคราะห์ ออกมาเป็นข้อมติทางนโยบายที่ได้รับความเห็นพ้องของคนทั้งหมด กระบวนการนี้เป็นการผสมพลังทางสังคม พลังทางปัญญา และพลังทางการจัดการเข้าด้วยกัน เพื่อยกระดับสมรรถนะของประเทศไทยไปสู่ความสำเร็จ พยายามทำความเข้าใจให้ดี อย่าผลิผลลามาทำไปแบบเดิม ๆ แล้วก็ไม่ประสบความสำเร็จอีก

๔. พระเจดีย์ต้องสร้างจากฐาน สร้างจากยอดไม่ได้ พระเจดีย์สร้างจากยอดไม่ได้เพราะจะพังลง ๆ เนื่องจากไม่มีฐานรองรับ ประเทศไทยพยายามพัฒนาประเทศแบบสร้างพระเจดีย์จากยอด คืออะไร ๆ ก็จะทำแต่ข้างบน การปฏิรูปทุกชนิดที่ทำมาตั้งแต่ ร.๕ ล้วนทำโดยข้างบน เราพัฒนามาตั้ง ๑๐๐ กว่าปีแล้วยังหาจุดลงตัวไม่ได้ เพราะเราไม่สร้างพระเจดีย์จากฐาน

น่าที่ใจที่คราวนี้มีคนพูดกันมากทีเดียวว่า ถ้าจะปฏิรูปคราวนี้อย่าทำกันโดยคนส่วนน้อยข้างบน แต่ต้องให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม หรือเป็นเจ้าของ การปฏิรูปโดยกว้างขวาง การออกแบบให้มีเครือข่ายประชาชนปฏิรูปประเทศไทย เพื่อให้เป็นการปฏิรูปโดยคนข้างล่างเชื่อมกับข้างบนซึ่งจะประกันไม่ให้เกิดความล้มเหลว หากจำกัดอยู่ที่คนข้างบนเท่านั้นจะล้มเหลวอีกเช่นเคย

๕. ชอบหรือไม่ชอบรัฐบาล ขอให้ชอบประเทศไทยก็ร่วมปฏิรูปได้ตามที่ออกแบบไว้ จะชอบหรือไม่ชอบรัฐบาล ก็สามารถร่วมปฏิรูปประเทศไทยได้หมด ในปัจจุบันระบบเศรษฐกิจและสังคมซับซ้อนมากไม่มีใครสามารถจัดการให้ได้ผล ประเด็นสำคัญอยู่ที่ว่า “จะจัดการประเทศให้ได้ผลอย่างไร” ที่อเมริกาและยุโรปวิกฤตกันอยู่และเกิดความเหลื่อมล้ำมากมายก็เพราะจัดการไม่ได้ พวกปฏิวัติรัฐประหารแล้วก็จัดการประเทศให้ได้ผลไม่ได้ ประเด็นจึงไม่อยู่ที่ว่า

ใครชนะใคร เพราะชนะแล้วก็จัดการไม่ได้ ทั้งที่เรียกว่าประชาธิปไตยและทั้งที่เป็นเผด็จการ ถ้าบ้านเมืองแก้ปัญหาไม่ได้ในที่สุดก็จะเกิดความรุนแรง แต่รุนแรงแล้วก็ยังแก้ปัญหาไม่ได้อีก เป็นมิกซ์ยูนิคิงในอียิปต์

ฉะนั้นคนไทยต้องช่วยกันมองตรงนี้ให้ดี ๆ แน่แน่นอนเราต้องการประชาธิปไตย แต่โดยรูปแบบแบบตะวันตกแค่นั้นไม่พอ แต่ต้องเป็น **ประชาธิปไตยที่ประชาชนสามารถจัดการได้** ตั้งแต่ระดับชุมชนขึ้นมาถึงระดับชาติ ขณะนี้คนข้างล่างกำลังขับเคลื่อนเรื่องชุมชนจัดการตนเอง ท้องถิ่นจัดการตนเอง จังหวัดจัดการตนเอง หลายจังหวัดกำลังทำธรรมนูญการจัดการตนเองของจังหวัด กระบวนการสมัชชาต่าง ๆ ที่กำลังเกิดขึ้นคือกระบวนการที่ประชาชนเข้ามาจัดการนโยบาย ถ้าประชาชนจัดการตนเองและจัดการนโยบายได้ นั่นแหละประชาธิปไตยที่ประชาชนสามารถจัดการได้ อันจักทำให้เกิดสันติภาพและศานติสุขขึ้นบนแผ่นดินนี้ เพื่อส่งมอบประเทศไทยที่ดีให้ลูกหลานต่อไป

ฉะนั้น จะชอบหรือไม่ชอบรัฐบาล ขอให้ชอบประเทศไทย ก็ร่วมปฏิรูปประเทศไทยได้ เพื่อส่งมอบประเทศไทยที่ดีให้ลูกหลานของเราอยู่ร่วมกันด้วยความสุขต่อไปบนผืนแผ่นดินแห่งนี้

“มรรค ๘” ปฏิรูปประเทศไทย

ศ.นพ.อุไรวัค วะสี

๑. ปฏิรูปการเมือง-ปฏิรูปประเทศไทย ปฏิรูปการเมืองเป็นกรอบที่เล็กกว่าปฏิรูปประเทศไทย พอดคิดเรื่องปฏิรูปการเมืองก็มักลงสู่ที่แคบ คือคิดเฉพาะองค์กรทางการเมือง เมื่อแคบก็ขัดข้องและติดขัด ดังที่เราทำมาหลายครั้งแล้ว และมีการเขียนรัฐธรรมนูญถึง ๑๘ ฉบับ ปฏิรูปประเทศไทยเป็นการยกระดับการคิดไปสู่สิ่งที่ใหญ่กว่าตัวตน พรรค พวก องค์กร หรือสถาบัน การคิดเล็กที่ตัวตน พรรค พวก องค์กร สถาบัน ก็จะขัดแย้งและทอนกำลัง การคิดใหญ่ถึงประเทศไทยทำให้มีจุดร่วม เพราะไม่มีใครไม่รักประเทศไทย และไม่มีใครไม่อยากให้ลูกหลานของเราอยู่ร่วมกันด้วยศานติสุข ณ ดินแดนแห่งนี้ที่จะเห็นต่างกันก็จะไม่รุนแรง เพราะมีจุดร่วมคือประเทศไทยของเรา

เพราะฉะนั้นแม้จะพูดเรื่องปฏิรูปการเมืองก็ควรต่อเนื่องไปถึงปฏิรูปประเทศไทย

๒. ทำไมต้องปฏิรูป เพราะทุกข์ของชาติ คือ การขาดความเป็นธรรมและมีความเหลื่อมล้ำมากเกินไป การขาดความเป็นธรรมและมีความเหลื่อมล้ำมากเกินไป เป็นปัญหาใหญ่ของประเทศไทยและของโลก พูดอีกแบบหนึ่งก็คือความยากจนและความอยุติธรรมในสังคม ความเหลื่อมล้ำที่มีมากเกินไปสู่ปัญหามานานชนิดเกือบทั้งหมด รวมทั้งความขัดแย้งและความรุนแรง การขาดความเป็นธรรมและการมีความเหลื่อมล้ำที่มากเกินไปเป็นปัญหาที่ยากต่อการแก้ไข แม้ประเทศที่พัฒนาแล้วและเป็นประชาธิปไตย เช่น สหรัฐอเมริกาและอังกฤษ

ก็เผชิญกับปัญหาความเหลื่อมล้ำอย่างรุนแรง ในหมู่ประเทศที่พัฒนาแล้ว สหรัฐอเมริกามีความเหลื่อมล้ำสูงสุด โจเซฟ สติกลิตซ์ นักเศรษฐศาสตร์อเมริกันที่ได้รับรางวัลโนเบล กล่าวว่า การพัฒนาในอเมริกาเป็นประโยชน์ต่อคน ๑ เปอร์เซ็นต์เท่านั้น คนยากคนจนไม่ได้ประโยชน์เลย มีหน้าซ้ำกลับเลวลงอีก ใน ๓ ทศวรรษที่ผ่านมา

ประเทศไทยได้ชื่อว่ามีความเหลื่อมล้ำมากที่สุดในเอเชีย

การแก้ปัญหานี้หน้อย รวมทั้งการให้การแจกทั้งหลาย ไม่สามารถแก้ไขความยากจนและความยุติธรรมในสังคมได้ จำเป็นต้องเข้าใจสมุทัยหรือรากฐานของความเหลื่อมล้ำ และแก้ไขเสียให้ได้

๓. สมุทัย - โครงสร้างอำนาจไม่สมดุล - รัฐมีอำนาจมากประชาชนมีอำนาจน้อย คณะกรรมการปฏิรูปซึ่งมีนายอานันท์ ปันยารชุน เป็นประธาน ได้วิเคราะห์สาเหตุของความเหลื่อมล้ำว่าเกิดจากโครงสร้างอำนาจ และเสนอให้มีการปฏิรูปโครงสร้างอำนาจ (ขอเอกสารได้จากสำนักงานปฏิรูป) โดยสรุป รัฐมีอำนาจมาก ประชาชนมีอำนาจน้อย โครงสร้างอำนาจอย่างนี้นำไปสู่การขาดความเป็นธรรมและการมีความเหลื่อมล้ำมากเกินไป

ประเทศไทยมีการปกครองแบบรวมศูนย์อำนาจเบ็ดเสร็จมาตั้งแต่ครั้งรัชกาลที่ ๕ แม้จะมีการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง แต่โครงสร้างการปกครองแบบรวมศูนย์อำนาจไม่เคยเปลี่ยนการรวมศูนย์อำนาจการปกครอง เป็นต้นตอของปัญหาเกือบทุกชนิดในประเทศไทย เช่น (๑) ทำให้ชุมชนท้องถิ่นอ่อนแอ (๒) ความขัดแย้งระหว่างอำนาจรวมศูนย์กับวัฒนธรรมท้องถิ่นเช่น ความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (๓) ระบบราชการมีสมรรถนะต่ำเพราะใช้อำนาจมากกว่าใช้ปัญญา (๔) คอร์รัปชันกัดกินประเทศไทย เพราะอำนาจยังเข้ม

คอร์รัปชันยิ่งขึ้น (๕) การต่อสู้ชิงอำนาจทางการเมืองรุนแรง เพราะเดิมพันสูง ใครชนะกินรวบหมดทั้งประเทศ การใช้จ่ายเงินเพื่อเข้าสู่อำนาจทางการเมืองทำให้การเมืองมีคุณภาพต่ำ (๖) ทำรัฐประหารได้ง่าย ปัญหาทั้ง ๖ ประการ ทำให้ประเทศไทยตกอยู่ในวัฏจักรของวงจรอุบาทว์ วิกฤตซ้ำแล้วซ้ำเล่าออกจากวิกฤตไม่ได้ ถ้าไม่ปฏิรูปโครงสร้างอำนาจการปกครอง การปกครองที่รวมศูนย์อำนาจทำให้รัฐมีอำนาจมาก ประชาชนมีอำนาจน้อย

๔. ปีธธ - ปฏิรูปโครงสร้างอำนาจ - ลดอำนาจรัฐ เพิ่มอำนาจประชาชน ต้องปฏิรูปโครงสร้างอำนาจการปกครอง คือนำอำนาจไปให้ประชาชนปกครองตนเอง โดย ชุมชนจัดการตนเอง ท้องถิ่นจัดการตนเอง จังหวัดจัดการตนเอง การจัดการตนเอง คือ (๑) จัดการพัฒนาอย่างบูรณาการ (๒) จัดการพัฒนานโยบายที่เป็นธรรม

การจัดการพัฒนาอย่างบูรณาการ นั้น รัฐรวมศูนย์ทำไม่ได้ เพราะโครงสร้างของรัฐแยกเป็นเรื่อง ๆ ที่เอากกรมเป็นตัวตั้ง การพัฒนาอย่างบูรณาการต้องเอาพื้นที่เป็นตัวตั้ง คือ ชุมชน ท้องถิ่น จังหวัด กลุ่มจังหวัด พัฒนาอย่างบูรณาการ ๘ เรื่องเชื่อมโยงกัน คือ เศรษฐกิจ - จิตใจ - สังคม - วัฒนธรรม - สิ่งแวดล้อม - สุขภาพ - การศึกษา - ประชาธิปไตย เมื่อพัฒนาอย่างบูรณาการได้ ก็เกิดสังคมสันติสุข

จัดการพัฒนานโยบายที่เป็นธรรม นโยบายที่เป็นธรรม เช่น การจัดสรรทรัพยากรอย่างเป็นธรรม ระบบความยุติธรรมที่เป็นธรรม มีความสำคัญต่อการสร้างความเป็นธรรม ลดความเหลื่อมล้ำ แต่ทำได้ยาก และทำไม่ได้โดยอำนาจรัฐที่รวมศูนย์ ต้องอาศัยพลังพลเมือง ที่รู้เท่าทัน (Informed citizen)

และกัมมันตะ (Active citizen) นั่นคือประชาชนที่มีจิตสำนึกสาธารณะ หรือ จิตสำนึกพลเมืองที่รวมตัวร่วมคิดร่วมทำในทุกพื้นที่ ในทุกองค์กร และในทุกเรื่อง

ระบบรัฐต้องปรับตัวหันมาหนุนพลังพลเมืองให้สามารถจัดการตนเอง และจัดการพัฒนานโยบายได้ เมื่อพลังพลเมืองสามารถจัดการตนเอง และจัดการ พัฒนานโยบายได้ บ้านเมืองก็จะเป็นประชาธิปไตยอย่างแท้จริง หรือประชาธิปไตย อรรถประโยชน์ เกิดศานติสุข การต่อสู้ทางการเมืองจะไม่รุนแรงอีกต่อไป แต่ จะสร้างสรรค์ รัฐประหาร จะทำไม่ได้อีกต่อไป เพราะอำนาจกระจายออกไป ทั่วประเทศหมดแล้วไม่รู้จะยึดตรงไหน

พลังพลเมืองที่เข้มแข็งหรือสังคมเข้มแข็ง เป็นปัจจัยชี้ขาดที่จะทำให้ เศรษฐกิจดี การเมืองดี และศีลธรรมดี

๕. มสสควิธี - มสสค ๘ ปฏิรูปประเทศไทย

(๑) ทำให้เป็นประเด็นทางการเมือง (Political issue) เมื่อเป็นประเด็นทางการเมือง ก็จะเกิดความตื่นตัวสนใจกันอย่างกว้างขวางหยุดไม่ได้ การที่ นายกรัฐมนตรีออกมาพูดเรื่องการปฏิรูปการเมือง นั่นคือการทำให้เป็นประเด็นทางการเมือง ฉะนั้นการที่คุณพงศ์เทพ คุณวราเทพ คุณบรรหาร ออกเดินสาย พบปะกับผู้คน และรัฐบาลจัดประชุม “สภาปฏิรูปการเมือง” (ซึ่งยังไม่รู้ว่า จะเรียกอะไรดี) นั้น เป็นเรื่องที่ดี เพราะทำให้เป็นประเด็นทางการเมือง พรรค ประชาธิปัตย์ เมื่อเป็นรัฐบาลก็เคยชูเรื่องปฏิรูปประเทศไทย และขณะนี้กำลัง เคลื่อนไหวปฏิรูปประเทศไทย เป็นเรื่องที่ดีเพราะทำให้การปฏิรูปประเทศไทย เป็นประเด็นทางการเมือง ตอนนี้ต้องเข้าใจความสำคัญของการเป็นประเด็น

ทางการเมือง อย่าเพิ่งไปตีชมว่าจริงใจหรือไม่จริงใจ ได้เรื่องหรือไม่ได้เรื่อง ความสำคัญของการเป็นประเด็นทางการเมืองคือการทำให้สังคมตื่นตัวอย่าง กว้างขวาง

(๒) มีกลุ่มเครือข่ายประชาชนเคลื่อนไหวปฏิรูปประเทศไทยอย่าง หลากหลาย ยิ่งมากยิ่งขึ้น กลุ่มและเครือข่ายเหล่านี้ก่อตัวขึ้นเอง (Self-organized) โดยอิสระ ไม่จำเป็นว่าใครต้องขึ้นแกใคร อาจรวมตัวกันตามพื้นที่ ตามกลุ่มอาชีพ หรือตามประเด็น รณรงค์ปฏิรูปประเทศไทยอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดพลังพลเมือง ที่กัมมันตะ

(๓) ประชาชนในพื้นที่ร่วมตัวร่วมคิดร่วมทำ เรื่องชุมชนจัดการตนเอง ท้องถิ่นจัดการตนเอง จังหวัดจัดการตนเอง ให้ขยายตัวเต็มประเทศและแข็งแรง ขึ้นเรื่อย ๆ การจัดการได้เป็นการสร้างอำนาจในตัวเอง และพร้อม ๆ กันสร้าง พลังขับเคลื่อนนโยบายที่สร้างความเป็นธรรม โดยอาจนำมติสมัชชาปฏิรูป ทั้ง ๓ ครั้งมาพิจารณา หรือคิดขึ้นใหม่ก็ได้

(๔) ยกร่าง พ.ร.บ. ปฏิรูปประเทศไทยคืนอำนาจให้ประชาชน นักวิชาการเรื่องกระจายอำนาจ ยกร่าง พ.ร.บ. กระจายอำนาจไปสู่ชุมชนท้องถิ่น และเพิ่มพลังพลเมือง โดยปลดล็อกกฎหมายเป็นร้อยฉบับที่ดึงอำนาจไว้กับ ส่วนกลาง ปฏิรูปงบประมาณให้สนับสนุนความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น และกำหนดให้ทุกภาคส่วนส่งเสริมความเข้มแข็งของพลังพลเมือง อาจเรียกว่า “พ.ร.บ. ปฏิรูปประเทศไทยคืนอำนาจให้ประชาชน” ทุกภาคส่วนรณรงค์การปฏิรูป ประเทศไทยโดยการออกกฎหมายคืนอำนาจให้ประชาชน

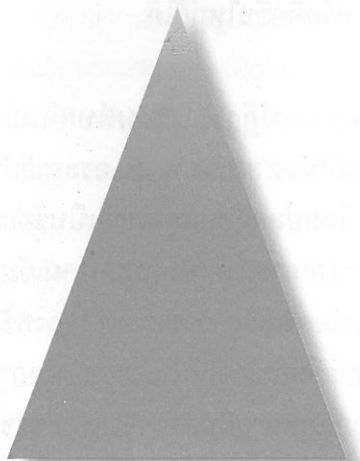
(๕) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ปฏิรูปประเทศไทย โดยสนับสนุนทางวิชาการ
แก่การเคลื่อนไหวปฏิรูปประเทศไทย

(๖) ภาคธุรกิจมีส่วนร่วมและสนับสนุนการขับเคลื่อนการปฏิรูป
ประเทศไทย

(๗) ภาคการสื่อสาร ทำการสื่อสารเพื่อปฏิรูปประเทศไทย โดยเฉพาะ
ทำความเข้าใจเรื่องราวทั้งหมด แล้วคิด “สาร” ที่มีเสน่ห์โดนใจผู้คน แล้วสื่อออกไป
ด้วยช่องทางต่างๆ ชนิดที่ทำให้ผู้รับ “สาร” อยากสื่อกันต่อๆไปจนเกิดเป็นคลื่น
ของจิตสำนึก และการรวมตัวร่วมคิดร่วมทำเพื่อประเทศไทยเต็มแผ่นดิน

(๘) “สามเหลี่ยมเขยื้อนภูเขา” เขยื้อนปฏิรูปประเทศไทย โดย

ก. คณะกรรมการปฏิรูปประเทศไทย

ข. เครือข่ายประชาชน
ปฏิรูปประเทศไทย

ค. สมัชชาปฏิรูปประเทศไทย

องค์ประกอบ ๓ ทำงานบรรจบกันตามรูป

คือ (ก) คณะกรรมการปฏิรูปประเทศไทยที่มีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน
(ข) เครือข่ายประชาชนปฏิรูปประเทศไทย (ค) สมัชชาปฏิรูปประเทศไทย
กระบวนการสมัชชาเป็นการที่ทุกภาคส่วนเข้ามาร่วมกันใช้ข้อมูลความรู้
การวิเคราะห์ สังเคราะห์ ออกมาเป็นมติสมัชชาปฏิรูป แล้วส่งให้คณะกรรมการ
ปฏิรูปที่มีนายกรัฐมนตรีเป็นประธานรับไปปฏิบัติ พลวัตของ “สามเหลี่ยม
เขยื้อนภูเขา” จะทำให้ประเทศไทยเขยื้อนเรื่องยาก ๆ ได้ เป็นลำดับ ๆ ไป เรื่องแรก
คือ ปฏิรูปโครงสร้างอำนาจการปกครอง เรื่องถัด ๆ ไป คือ นโยบายที่จะสร้าง
ความเป็นธรรม มีการจัดสรรทรัพยากรอย่างเป็นธรรมเป็นอาทิ

ที่เรียกว่ามรรค ๘ ปฏิรูปประเทศไทยนี้ ไม่ต้องยึดถือตายตัว เสนอมา
เป็นกรอบคิด เวลาปฏิบัติจริงจะค้นพบเองว่าต้องดัดแปลงเสริมแต่งอย่างไร
ในสถานการณ์จริง ทั้งนี้ได้หมายความว่า จะไม่มีความขัดแย้ง แต่ความขัดแย้ง
จะไม่นำไปสู่ความรุนแรง แต่จะนำไปสู่ความสร้างสรรค์ เพราะเป้าหมาย
“เพื่อประเทศไทย” เป็นเป้าหมายที่สูงกว่าตัวตน

ห้องสมุด ๑๐๐ ปี เริ่มที่สวนแก้ว

00012035

โครงการสนับสนุนการสรุปงานปฏิรูป
สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ

๑๒๖/๑๔๖ ชั้น ๔ อาคาร ๑๐ ชั้น

สถาบันบำราศนราดูร ซอยติวานนท์ ๑๔

ถนนติวานนท์ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ๑๑๐๐๐

โทรศัพท์ ๐๒-๕๖๕-๕๕๓๑-๓ โทรสาร ๐๒-๕๖๕-๕๕๓๔

Website : <http://www.reform.or.th>

ตุ้ ปณ. ๑๖ ปทพ. กระทรวงสาธารณสุข อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ๑๑๐๐๔